

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Circumstantiæ peccatorum

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

CIRCUMSTANTIÆ
Peccatorum.

Circumstantiæ peccatorum quot & quæ.

1. Circumstantiæ peccatorum, & generaliter actuum humanorum continentur in illo versu,

Quis, Quid, Vbi, Per quæ, Quoties, Cur, Quomodo, Quando.

Quis, significat circumstantiam personæ, quæ peccat, vel cum qua peccat. *Quid*, circumstantiam rei, circa quam peccat, ut ministrare Sacramenta in peccato mortali, est peccatum, & quidem eo majus, quo Sacramentum est excellentius. Hæc circumstantia pertinet ad *quid*. *Vbi*, significat locum peccati. *Per quæ*, significat media, causas, vel occasiones peccandi, quæ quandoque sunt distinctum peccatum, ut fornicari nummis furtivis. Huic circumstantiæ respondet circumstantia, *Cur*, & significat finem peccati, qui addit quandoque novam malitiam, ut quando quis furatur ob fornicandum. *Quoties*, significat numerum peccatorum, *Quomodo*, significat, modum peccandi, publicè ne, an occultè, scienter, an ignorantè, &c. *Quando*, significat circumstantiam temporis.

Aliquando mutant speciem, & quære.

2. Ex his circumstantiis ferè omnes, præter *Quoties*, pertinent ad speciem peccati, seu sunt accidentia speciei, ita tamen ut quandoque speciem mutant. Nam voluntas, cum non sit ad unum, determinata, sicut natura, posita deformitate actus ex malo, v. gr. motivo, potest ulterius procedere, & aliam malitiam præstare ratione alicujus circumstantiæ, & sic idem actus erit in duplici specie morali, & duplex peccatum, sed probabiliorè opinionem.

Aliquando.

3. Utrum verò circumstantia speciem mutat, hæc regula dignoscitur: si transfert peccatum ex materia unius virtutis, in materiam alterius, facitque ut actus non solum opponatur uni, sed & alteri virtuti, tunc mutat speciem; si verò relinquit actum intra materiam ejusdem virtutis, non mutari quamvis peccatum in eadem specie aggravet.

4. Et quidem certum est, circumstantias mutantès speciem necessariò exprimendas esse in Confessione, cum ex supradictis addant novam malitiam mortalem: &

5. Porro Suarez in 3. part. tom. 4. disputat. 22. sectio. 3. & alii, idem dicendum putant de circumstantiis notabiliter aggravantibus, aut minuendis; & contrariam sententiam, quod hæc in Confessione taceri possint, improbabilem esse, nec ullo pacto ad praxim deduci posse. Sed falluntur. Nam hæc sententiam docuit D. Thomas in 4. dist. 16. qu. 3. art. 2. quest. 5. quem secutus est Durand. *ibid.* quest. 4. & alii non pauci. (Unde D. Thomas pro prima sententia perperam adducitur part. 5. tract. 14. resolut. 56. §. *Quæres nono.*) Estque non minus probabilis quam prædicta. Probat autem primò; quia non habemus præceptum de his circumstantiis explicandis. Nam de jure divino solum tenemur confiteri omnia peccata mortalia, quæ omnia sufficienter confiteri possumus absque his circumstantiis, dicendo, ver. gr. *Commisi furtum mortale toties*, non explicando furti quantitatem; ut docent in specie Bonacin. de Sacram. disputatione 5. quest. 5. sect. 2. pun. 7. 2. §. 3. dist. 3. numer. 22. & Vasquez in 3. part. tom. 4. quest. 91. artic. 1. dub. 3. num. 7. contra Nugnum, in *Addit.* ad 3. part. tom. 2. quest. 9. art. 2. dub. 3. & alios. p. 1. tr. 7. res. 14. Probat autem secundò, quia Trident. sess. 14. cap. 5. assignans necessaria ad Confessionem per illa verba, *Nihil aliud ab Ecclesia à penitentibus exigitur, quam ut, &c.* de circumstantiis aggravantibus nihil dicit: sed solum ait explicandas esse circumstantias mutantès speciem, quod proinde de illis virtualiter negat. Probat autem tandem; quia aliàs peccator deberet scire omnes circumstantias aggravantes, sicut scire tenetur omnia peccata mortalia, quod esset valdè durum. parte 1. tractat. 7. res. 1. & parte 3. tr. 4. res. 67.

6. Et hæc omnia procedunt etiam de circumstantiis notabiliter minuendis peccatum. Unde puella, quæ metu

Circumstantiæ mutantès speciem sunt necessariò confitendæ.

Quæ verò tantum aggravant,

Non item.

Sicut neque notabiliter minuendæ.

metu

metu mortis consentit alterius libidini; non tenetur explicare circumstantiam metus. *part. 5. tract. 14. res. 85. †* Sed videamus in particulari quamnam circumstantiam explicari debeant. †

C I R C U M S T A N T I A
Quis.

Igitur Sacerdos occidens, vel muliens non tenetur explicare circumstantiam Sacerdotii.
7. **P**osito hoc principio, quoad circumstantiam *Quis*, Non damnare Sacerdotem, vel Sacris initiatum, percutientem aliquem ad mortem, vel sanguinis effusionem, si circumstantiam Ordinis Sacri taceat; quia est tantum aggravans. Quamvis teneatur, doceat Nugnus in *Addit. ad 3. part. tom. 2. quest. 9. art. 2. dub. 3. concl. 5.* ex eo, quod hoc peccatum maxime repugnet tali statui propter irregularitatem annexam. *p. 1. tr. 7. res. 8.*

Nec sponsa de futuro circumstantiam in fornicatione.
8. Deinde, sponsus, & sponsa de futuro fornicantes, non tenentur explicare circumstantiam fractorum sponsaliorum: quia hæc circumstantia non facit adulterium. Ita Henriquez *lib. 11. c. 13. n. 4.* quidquid contra sentiat Homobonus *part. 1. tract. 7. cap. 36. quest. 140. part. 1. tract. 7. res. 5. & part. 3. tract. 4. res. 67. §. in resolut. 5.*

Item, nec qui primò fornicatur, circumstantiam virginitatis amissam.
9. Tertio qui primò fornicatur, secundum aliquos apud Nugnum in *Addit. ad 3. part. tom. 2. quest. 9. art. 2. dub. 3. concl. 5.* tenetur explicare circumstantiam virginitatis amissæ, etiam ex maribus; quia hi verè amittunt quamdam integritatem, & laureolam irreparabilem. Sed, quoad mares iudico cum Suarez in *3. part. disp. 22. sect. 5. in circumstantiis. Quid.* & aliis communiter, non teneri. Sicut non tenetur primò post Baptismum peccans exprimere circumstantiam innocentie baptismalis amissæ, quod est majus damnus. *part. 1. tract. 7. res. 10.*

Sive sit masculus.
10. Quoad fœminam verò, quamvis D. Thomas *2. 2. quest. 64. artic. 6.* & alii doceant, teneri explicare circumstantiam virginitatis amissæ: quia hæc addit speciem stupri, maxime si sit sub cura parentum, Probabilior tamen est

negativa sententia Valquez *opusc. de restitut. cap. 3. §. 1. dub. 1. num. 6.* & in *part. 2. disputat. 112. cap. 1. num. 1.* & aliorum. Quia, dum virgo sponte consentit, ejus fornicatio non est stuprum, sed ejusdem speciei cum simplici fornicatione, quod etiam dic de raptu ipsa consentiente; ut probabile putat Fagund. *part. 2. lib. 4. cap. 3. num. 17.* Ratio est, quia virgo sponte fornicans, &c. non facit sibi injuriam, nec facit injuriam parentibus, quia est domina sive integritatis virginalis, cum ergo cesset circumstantia injuriæ contra justitiam, quæ requiritur ad stuprum, vel raptum, non dicitur stuprata, vel rapta. *part. 1. tract. 7. res. 11. & 37. part. 2. tract. 18. res. 12. & part. 3. tract. 4. res. 67. §. in res. 77.*

11. Ex quibus inferitur primò quòd virgo, quæ morosè circa aliquem delectatur, etiam si se polluat, non tenetur explicare circumstantiam virginitatis. Quod procedit etiam in prima sententia; nam, licet per pollutionem amittatur virginitas prout virtus, non tamen amittitur quoad integritatem signaculi. *p. 1. tract. 7. res. 11. §. Vnde, & §. Et tandem.*

12. Inferitur secundò à fortiori, non esse explicandam circumstantiam virginitatis in Sodomia, cum per eam claustrum virginale non violetur. *lib. 5. Secundò in fine.*

13. Quartò, conjugatus morosè se delectans circa solutam, peccat peccato adulterii contra fidem matrimonii; unde tenetur hanc circumstantiam explicare. Sicut etiam Religiosus, vel alius habens votum castitatis absolutum. Minimè verò, si vovisset solum castitatem externam. Sed circa hoc utrumque, vide infra *V. Delectatio morosa, n. 5.*

14. Quintò, Frigidus, vel Eunuchus, meretricem cognoscens, secundum Henriquez *lib. 5. cap. 6. num. 5. gloss. lit. M.* tenetur confiteri circumstantiam impotentia, quæ facit talem copulam esse contra naturam, quia non habet finem à natura intentum. Sed de hoc dubitat Filliucius *tom. 1. tract. 10. p. 2. cap. 1. num. 23. part. 3. tract. 4. res. 139.*

Quid à fortiori procedat in pollutione cum delectatione de alio.

Et in Sodomia.

Tenetur autem in delectatione morosa ex

plicare peccantem, an sit conjugatus, vel Religiosus.

An in fornicatione explicari oporteat an quis sit eunuchus.